

ת"פ 23044/02/15 - מדינת ישראל נגד נ ש

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 23044-02-15 מדינת ישראל נ' ש

בפני	כבוד השופטת אליאנא דניאלי
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	נ ש

החלטה

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו תקיפה הגורמת חבלה של ממש.

חוות הדעת הפסיכיאטריות אשר התקבלו בעניינו מלמדות כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין וכי לא היה בר עונשין בעת ביצוע המעשה. הצדדים הסכימו למסקנות חוות דעת אלו, ולפיכך מוקדם יותר היום הוריתי בהסכמת הצדדים על הפסקת ההליכים בהתאם לסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי, ועל אשפוז הנאשם בהתאם לסעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש.

הצדדים נחלקו בטיעוניהם באשר למשך תקופת האשפוז המרבית עליה יש להורות בעניינו של הנאשם, ובעניין זה נקבע כי תינתן החלטה נפרדת - החלטה זו.

הרקע לטיעוני הצדדים בעניין זה הינו תיקון לחוק שהתקבל אך לאחרונה ואשר במסגרתו על בית המשפט לקבוע תקופת אשפוז מרבית בעת שהוא מורה על אשפוזו של הנאשם, או טיפול מרפאתי בו.

סעיף 15(ד1) לחוק טיפול בחולי נפש, נשוא טיעוני הצדדים, קובע כי בית המשפט לא יקבע את תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי, אולם יורה על התקופה המרבית לאשפוז או לטיפול. נקבע כי תקופה זו **"לא תעלה על תקופת המאסר המרבית"**, וכי תקופת המאסר המרבית הינה תקופת המאסר הקבועה בחוק לעבירה.

בנוסח הצו המצוי בתוספת לחוק, נאמר בין היתר:

"הריני להביא לידיעתך, כי בהתאם לסעיף 15(ד1) לחוק טיפול בחולי נפש התשנ"א - 1981 (להלן - החוק), התקופה המרבית לאשפוז/לטיפול מרפאתי של הנ"ל לא תעלה על תקופת המאסר הקבועה בחוק לצידה של העבירה הנ"ל, או של תקופת המאסר הארוכה מבין תקופות המאסר הקבועות בצידן של העבירות הנ"ל, שהיא __ שנים (החל מיום ביצוע צו בית המשפט) ואם הייתה העבירה כאמור, עבירה שדינה מאסר עולם חובה - 25 שנה".

המחלוקת שבין הצדדים נובעת מכך שמקרא החוק והצו מאפשרים שתי פרשנויות שונות - ממקרא סעיף 15(ד1) עולה לכאורה כי בית המשפט יכול לקבוע תקופת אשפוז או טיפול מרבית אשר תהא פחותה מתקופת המאסר הנקובה בחוק, שעה שבהתאם לצו, על בית המשפט לכאורה לציין מהי תקופת המאסר הקבועה לצד עבירה זו.

בבואי להכריע בטעונו הצדדים, ונוכח שתי הפרשנויות האפשריות ממקרא החוק, יש מקום לבחון את הרציונל לתיקון החוק, אשר נחקק מתוך רצון למנוע מצב בו נאשמים ימצאו בטיפול או אשפוז כפוי תקופה ארוכה אשר אין בה פרופורציה למעשה אותו ביצעו.

בדברי ההסבר להצעת החוק הוטעם כי נבחנו שתי חלופות להגבלת תקופת האשפוז. החלופה האחת שנבחנה הייתה לקבוע תקופת אשפוז מרבית לפי קבוצות של סוגי עבירות, ואילו החלופה השנייה הייתה לקבוע כי התקופה המרבית של האשפוז לא תעלה על תקופת המאסר המרבית אשר ניתן להטיל בשל העבירה בה הואשם הנאשם. הצעת החוק בסופו של יום הציעה **"לאמץ את החלופה השנייה שמאפשרת להגביל את חירותו של האדם עקב ביצוע העבירה לתקופה שאינה עולה על התקופה שניתן להשיתה בעקבות הרשעה בעבירה"**.

קציבת תקופת האשפוז המרבית בהתאם לעונש המקסימום הרלבנטי לעבירה בה הואשם הנאשם, יש בה כדי ליישם את כוונת המחוקק והפסיקה מכוחה תוקן החוק, כי יימנע אשפוז ממושך מידי. ועם זאת, החוק מבהיר כי אין בנקיבה בתקופה המקסימלית הקבועה בחוק כדי ללמד על משכו של צו האשפוז או הטיפול בפועל, שכן וועדה פסיכיאטרית היא שקובעת את משך האשפוז והטיפול.

צודק ב"כ הנאשם בטעונו כי לו הייתה נמנעת ההגנה מלטעון טענות העוסקות במצבו הנפשי של הנאשם והיה נגזר דינו במסלול הרגיל, הרי שייתכן ונוכח תקופת המעצר הארוכה בה הוא מצוי, ונוכח חומרת המעשים המיוחסת לו שאינה גבוהה, היה נידון הנאשם לתקופת מאסר שאינה ארוכה. ייתכן כי כטעונו ב"כ הנאשם, שעה שניתן צו לאשפוז כפוי, יהא משך הטיפול או האשפוז ארוך מתקופת המאסר לה היה נידון הנאשם.

אלא שלא ניתן להסיק ממשך המאסר לו היה נידון הנאשם, את תקופת הטיפול המקסימלית, שכן טיפול, בין באשפוז ובין בטיפול מרפאתי, אינו ענישה ואינו אמור להביא במכלול שיקוליו את מטרות הענישה ובהן גמול, הרתעה ועוד.

הטיפול נועד להיטיב את מצבו של הנאשם מן הבחינה הרפואית ולהקטין את מסוכנותו.

לפיכך, אין מקום להשוות בין תקופת המאסר לה היה נידון הנאשם, לתקופת האשפוז המירבית.

קבלת עמדת ההגנה, לפיה תקופת האשפוז המרבית אותה יקבע בית המשפט תושפע גם מנסיבות המעשה ומשך מעצר הנאשם עד למתן ההחלטה, תביא לקיום הליך של מעין טיעונים לעונש במסגרתם יהא מקום לכאורה להתייחס לעברו הפלילי של הנאשם, לנסיבות ביצוע העבירה ועוד. סבורתני כי מהצעת החוק ומלשון החוק נלמד כי אין זו כוונת המחוקק.

יתרה מכך, בהתאם לסעיף 28(ב) לחוק, הוועדה הפסיכיאטרית היא שעליה לשקול בין היתר את נסיבות העבירה שבשלה ניתן הצו, את עברו הפלילי של החולה ואת מסוכנותו, לצד מצבו הנפשי, סיכויי החלמתו ועוד.

הנה כי כן, קבלת עמדת ההגנה תביא לכך שהן הוועדה והן בית המשפט ישקלו לכאורה שיקולים דומים בכל הנוגע לנסיבות ביצוע העבירה, לעברו של החולה ולמשך הזמן שחלף, הן כדי לקצוב את תקופת האשפוז המרבית, והן כדי לקצוב את משך התקופה בפועל.

אכן, כטענת ב"כ הנאשם, גם טרם התיקון לחוק היה על משך האשפוז לעמוד בקריטריונים של סבירות ומידתיות. כאז כן עתה - הוועדה תמשיך לשקול את סבירות הטיפול ומידתיותו, ביתר שאת נוכח העובדה ששיקולים ובהם נסיבות העבירה, עברו של מטופל, ועוד, מצויינים כיום מפורשות בסעיף 28 לחוק, ובשקילתם יש כדי למנוע מצב במסגרתו יאושפז חולה למשך זמן שאינו סביר. נהיר לפיכך, כי נקיבת התקופה המירבית לטיפול אינה משליכה על קריטריונים אלו, ועל הוועדה הפסיכיאטרית יהא לשקול את סבירות האשפוז ומידתיותו ללא קשר לתקופה המקסימלית הנקובה בחוק.

נימוקים נוספים התומכים במסקנה כי על בית המשפט לנקוב בתקופת המירבית הקבועה בחוק טמונים בכך שבית המשפט אינו נוטל חלק בהחלטה אם ישהה הנאשם באשפוז ממש, או שמא יומר הצו לטיפול מרפאתי, אף זמן קצר לאחר נתינתו, והוא אף אינו מיועד כלל בהחלטות מעין אלו.

כך, גם כאשר נשקלת הסיטואציה הנפוצה, במסגרתה עסקינן בנאשם אשר היה בר עונשין בעת ביצוע המעשה המיוחס לו, ואולם אינו כשיר לעמוד לדין משהוגש כתב האישום. גם אז, בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, על בית המשפט לקבוע את תקופת האשפוז המרבית, שעה שבמקרה שכזה ניתן יהא בהתאם לחוק לחדש את ההליכים כנגד הנאשם כאשר ישוב לאיתנו. במצב שכזה ייתכן הן כי הנאשם יאושפז מכח סעיף 15(א), והן כי בהמשך יעמוד לדין וידון למאסר בשל המעשה שביצע.

גם בדוגמא זו יש כדי להבהיר מדוע אין לערב בין שיקולי ענישה שונים לקביעת תקופת האשפוז המירבית, וכדי להביא למסקנה כי על בית המשפט לקבוע את התקופה המרבית הנקובה בחוק, מבלי לשקול שיקולים נוספים בעניין זה (ראו באשר לשני הנימוקים האחרונים את החלטת **סגן הנשיאה כב' השופט חגי טרסי בת"פ (שלום פ"ת) 38943-06-15 בעניין שטבון**).

זאת ועוד; באשר לשאלה מה ראה צורך המחוקק בכך שבצו תצוין התקופה המירבית, אם ניתן היה תחת זאת לפנות אל סעיף החוק אשר על פיו הואשם הנאשם, הרי שדומה כי המטרה בכך, היתה לידע את הפסיכיאטר המחוזי באשר לתקופה המקסימלית לתחולת הצו, כדי למנוע מצב בו הפסיכיאטר המחוזי יצטרך לבחון בעצמו את תקופת המאסר

הנקובות בחוק. נזכור כי בית המשפט יכול להחליט על קיומן של ראיות לכאורה לעבירות שונות מאלו בהן הואשם הנאשם, וכי תקופת הטיפול נגזרת מתקופת המאסר הארוכה מבין מספר תקופות מאסר אפשריות במידה והנאשם הואשם במספר עבירות. מכאן שהמחוקק הותיר מלאכה זו של נקיבה באורך התקופה לבית המשפט, תחת האפשרות כי פסיכיאטר שאינו משפטן יחליט מה הוא אורך התקופה המירבית (ראו בעניין זה את החלטת **כב' השופט שמואל מלמד בת"פ (שלום ת"א) 40739-09-13 בעניין חנון**).

נוכח כל האמור לעיל, אני סבורה כי המסקנה המתבקשת מדברי ההסבר לחוק ומנוסח הצו שבתוספת, כי על בית המשפט לנקוב בתקופת המאסר המרבית הקבועה לצד העבירה לגביה נמצאו ראיות לכאורה, כאשר עסקינן באשפוז מכוח סעיף 15(א) לחוק, או עבירה אשר נמצא כי הנאשם ביצע, כאשר עסקינן באשפוז מכוח סעיף 15(ב) לחוק.

לפיכך, אני מורה כי צו האשפוז שניתן בעניינו של הנאשם יעמוד בתוקפו לתקופה אשר לא תעלה על התקופה הנקובה בסעיף 380 לחוק, 3 שנים, החל מהיום.

העתק ההחלטה יועבר לפסיכיאטריה המחוזית ולצדדים.

ניתנה היום, כ"ו אלול תשע"ה, 10 ספטמבר 2015, בהעדר הצדדים.